

ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)*

Serkan TÜRKMEN** - Nazım BAYRAKDAR***

Öz

4-6 yaş grubu çocukların gelişimsel özellikleri, onların yaparak/yaşayarak öğrenmelerini gerekli kıldığından bu dönemde somut yaşantılar oldukça önemlidir. Okul öncesinde çocuklar için; sevecekleri, kendilerini iyi ve güvende hissedecekleri eğitim ortamları hazırlanmalıdır. Bu sebeple 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmış ve düzenlenmiş olması gerekmektedir. Araştırmanın amacı, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının sahip olduğu fiziki imkânların eğitime elverişlilik durumunun belirlenmesidir. Çalışmada nicel veri toplama araçlarından anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Gaziantep il merkezi ve ilçelerinde bulunan 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapmakta olan 175 öğretici oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evren

* Bu çalışma 2020 yılında tamamlanan "4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Karşılaşılan Sorunlar" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Lisansüstü Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri

e- posta: s.turkmen404@gmail.com ORCID: 0000-0002-8409-5267

** Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, Din Eğitimi

e- posta: nazim.bayrakdar@usak.edu.tr ORCID: 0000-0002-5500-5170

Atıf/Cite as: Türkmen & Bayrakdar (2020). Öğretici Görüşlerine Göre 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Binalarının Fiziki İmkanlar Açısından Eğitime Elverişlilik Durumu (Gaziantep Örneği). Dini Araştırmalar. 23(58): 101-126. Din Eğitimi: Beyza Bilgin Özel Sayısı. DOI: 10.15745/da.790879

**102 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU
BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK
DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

içerisinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 143 öğreticiden oluşmaktadır. Elde edilen veriler bağımlı ve bağımsız değişkenler dikkate alınarak, bilgisayar ortamında SPSS 22.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda kursların önemli bir kısmının yeterli büyüklükte bir oyun bahçesine sahip olmadığı, var olan oyun alanları düzenlenirken çocukların gelişim dönemi özelliklerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının yeterince dikkate alınmadığı, kurs binalarının temizliği noktasında birtakım eksikliklerin bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kursların birçoğunda öğretmenlerin dinlenmesi ve veliler ile görüşme yapması için uygun mekânlar bulunmadığı, kurs binalarının iç ve dış cephe boya renklerinin okul öncesi dönem çocukları için uygun olmadığı, ses yalıtımı ve kısmen güvenlik sorunu bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, 4-6 Yaş, Kur'an Kursu, Fiziki Durum, Çocuk, Okul Öncesi.

**According to the Instructors Opinions the Education Convenience in
Terms of Physical Possibilities of the Quran Course Buildings of the 4-6
Age Period
(The Sample of Gaziantep)**

Abstract

Owing to the developmental characteristics of 4-6 age group children require them to learn by doing/experiencing, concrete experiences are very important in this period. For pre-school children; educational environments should be organized in which they like and feel good and safe. Therefore, Quran course buildings of the 4-6 age period should be designed and arranged in accordance with their developmental characteristics, interests and needs of children. This research aims to determine the educational availability of physical facilities of 4-6 age period Quran courses. Questionnaire technique, one of the quantitative research data collection tools, was used in this study. The universe of the research consists of 175 instructors working in the 4-6 age period Quran courses in Gaziantep city center and districts and the sample of the study, consists of 143 instructors selected from the universe by simple random sampling method. The data obtained were analyzed by the SPSS 22.0 package program, taking into account the dependent and independent variables. As a result of the research, it has been determined that a significant part of the courses do not only have a sufficient size of playground, but the developmental characteristics, interests and needs of the children are also not taken into account adequately while the current play grounds were arranged,

and there were some deficiencies in the cleaning the course buildings up. Besides, it has been determined that many of the courses do not have suitable places for teachers to rest and parent-teacher meeting, the interior and exterior paint colors of the course buildings are not suitable for preschool children, and there are sound insulation and partially security problems.

Keywords: Religious Education, 4-6 Ages, Quran Course, Physical Condition, Child, Preschool.

Summary

In the preschool period, which is considered as one of the most important stages of growth and development and seriously affects the rest of an individual's life, it is vital that the religious education needs of the individuals are met in a proper way. Preschool period, a child's sense of religion awakens and begins to manifest itself, comprises the 4-6 age period in which the infrastructure of religious development is prepared. In the process of religious education, some negative experiences of children during this period may lead to problems that are difficult to compensate for. In this sense, it can be clearly said that Quran courses for the 4-6 age period stand in the breach. However, it is also necessary to be clarified the cases of efficiency of religious education services provided in these courses and the factors affecting it through scientific research.

The developmental characteristics of 4-6 age period children make it necessary for them to learn by doing/living. Games are also one of their most important needs. They gain many behaviors through games, and they have the opportunity to develop many skills by playing games. It is a fact that there are multiple factors affecting the religious development of children. Among these factors, the physical facilities of the institution where they receive religious education undoubtedly have an important position. Yet, concrete experiences are crucial for children in the age of 4-6 years. These demonstrate the importance of designing and organizing Quran course buildings for the 4-6 age period in accordance with the developmental characteristics, interests and needs of children. Although the Presidency of Religious Affairs has set the quality standards for these buildings on the basis of the practice of Quran courses in order to provide qualified religious education to children aged 4-6, the necessary efforts must be done in order for all course buildings to have the established standards.

Although there are many studies related to religious education in the 4-6 age period, research that directly mentions Quran courses for the 4-6 age period

**104 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU
BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK
DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

is quite limited. One of the most important reasons for the limited research on the courses is that the courses have just been founded. In researches conducted; it is observed that aspects such as tutorial competencies, instructional programs and parent views are examined, in general the local due diligence is performed, physical facilities either are not included or restricted. The aim of this study is to determine the physical facilities of the course buildings-provided that they are considered comprehensively - and the findings to be analyzed by scientific methods and techniques.

It has great importance to organize educational environments in which children will like, feel good and safe in Quran courses for the age of 4-6 years. Likewise, this will increase the possibility of children for developing positive attitudes towards religious and moral values in these courses. This is also important for parents in the view of sending their children to these courses mind at peace. In the preschool period, when the character of the individual is formed and the foundations of their future are laid, the real lives of children and the importance of the physical environment in which these lives take place are emphasized by many researchers. In this context, the question of “What is the case of competence present physical opportunities of these courses for 4-6 aged children in terms of providing qualified religious education?” arises the main problem of this research.

The aim of the research is to determine the availability of Quran courses for the 4-6 age period in terms of physical opportunities in accordance with the opinions of the instructors. In line with this purpose, the instructors working in these courses have been interviewed. The data obtained from the instructors by the survey technique has been subjected to the necessary statistical procedures and a number of results reached about the problem discussed in the research.

In the study, a descriptive relational scanning model has been used amongst general scanning models. Scanning models are research approaches aimed at describing a situation that existed in the past or present as it existed. The survey technique has been used amongst quantitative data collection tools in the study. The universe of the research consists of 175 instructors working in Quran courses for the 4-6 age period located in the provincial center and districts of Gaziantep. The sample of the research consists of 143 instructors selected from within the universe by simple selective sampling method. The data obtained has been analyzed by the SPSS 22.0 package program, taking into account dependent and independent variables.

In this study, which questioned the suitability of Quran courses for the 4-6 age period over education in terms of physical opportunities, quite important

results have been reached. The relevant units of the Presidency of Religious Affairs should take these results into account and develop effective solutions for the identified problems.

The vast majority of course buildings are convenient in terms of location and transportation facilities. Considering the characteristics of the developmental period in which children in the 4-6 age period are present, that most of the courses do not have a sufficiently large playground or lack of toys in existing playgrounds are noted as a major deficiency. Moreover, it has been confirmed that the playgrounds within the course buildings and in the course gardens do not serve the purpose, the interests, needs and expectations of children in a way that allows them to have a leisure time. In most of the course buildings, it has been determined that the stimulating or informative articles - signs hung in various parts are not suitable for children aged 4-6 years. It has been observed that in the majority of course buildings, there are no suitable areas for instructors to rest and parent-teacher meeting. The majority of the instructors have stated that the interior and exterior paint of the buildings of the Quran courses, in which they served in the 4-6 age group, was not convenient for preschool children. In addition, instructors have a number of drawbacks about the sound insulation and safety of course buildings.

These results show that Quran courses serving for the 4-6 age period were established regardless of organizing of the necessary infrastructure. This poses a serious problem in terms of the efficiency of religious education provided in these courses whereas, religious education is a quite important and sensitive area of service. The aforesaid sensitivity increases even more when the people who are provided religious education are children aged 4-6 years. 4-6 years because corresponds to an extremely critical period in terms of development, the smallest details even should be taken into consideration in the religious education services that is provided to children during this period.

Giriş

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın özellikle son dönemde yaygın din eğitimi politikalarında değişikliğe gittiği gözlenmektedir. Bu politika değişikliğinin özünde, yaygın din eğitimi hizmetlerinden toplumun bütün kesimlerinin yararlanmasına zemin oluşturma hedefi vardır (DİB 2018). 4-6 yaş çocuklarına yönelik Kur'an kurslarının açılması bu çerçevede atılmış en önemli adımlardan birini teşkil etmektedir.

106 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

Gelişimin en önemli evrelerinden biri olarak kabul edilen ve bireyin sonraki yaşamını ciddi ölçüde etkileyen okul öncesi dönemde, bireylerin din eğitimi ihtiyaçlarının sağlıklı şekilde karşılanması son derece önemlidir. Okul öncesi dönem, çocukta din duygusunun uyanıp kendini belli etmeye başladığı, dini gelişimin alt yapısının hazırlandığı 4-6 yaş grubunu içine almaktadır (Tavukçuoğlu 2002:53). Yine bu dönem fiziksel, bilişsel ve psiko-sosyal açıdan insan hayatının “en kritik dönemi” olarak değerlendirilmektedir (Kaymakcan ve Meydan 2014:213). Bu anlamda 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının önemli bir boşluğu doldurduğu açıkça söylenebilir. Ne var ki söz konusu kurslarda verilen din eğitimi hizmetlerinin verimlilik durumunun ve bunu etkileyen faktörlerin bilimsel araştırmalarla açıklığa kavuşturulması da elzemdir. Zira söz konusu kurslarda yaşanan problemlerin tespiti ve bu problemlere sağlıklı çözümler üretilmesi ancak bu şekilde gerçekleştirilebilecektir.

4-6 yaş, gelişim açısından önemli olduğu kadar oldukça hassas bir döneme tekabül etmektedir. Bu dönemdeki çocukların din eğitimi sürecinde yaşayacakları olumsuz tecrübeler, telafisi güç sorunlarla karşı karşıya kalmalarına yol açabilir. Bu nedenle 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında verilecek din eğitimi hizmetleri planlanırken, bu kurslarda görev alacak kişiler belirlenirken ve bu kurslar için binalar inşa edilirken en ince detayların dahi hesaba katılması gerekmektedir.

4-6 yaş grubu çocukların gelişimsel özellikleri, onların yaparak/yaşayarak öğrenmelerini gerekli kılmaktadır. Oyun da onların en önemli ihtiyaçlarından biridir. Onlar birçok davranışı oyun yoluyla kazanmakta, birçok becerilerini de oyun oynayarak geliştirme imkânı bulmaktadırlar. Çocukların dini gelişimlerini etkileyen birden fazla faktör bulunduğu bir gerçektir (Köylü 2004:140). Din eğitimi hizmeti aldıkları kurumun fiziki imkânları da bu faktörler arasında kuşkusuz önemli bir yere sahiptir. Zira somut yaşantılar 4-6 yaş grubundaki çocuklar için oldukça önemlidir. Bunlar, 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının çocukların gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanıp düzenlenmesinin önemini göstermektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, 4-6 yaş çocuklarına nitelikli bir din eğitimi hizmeti verilebilmesi için Kur'an kursları uygulama esaslarında kurs binalarına yönelik kalite standartlarını belirlemiş olsa da kurs binalarının tamamının belirlenen standartlara sahip olabilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. 4-6 yaş dönemi din eğitimi ile ilgili olarak pek çok araştırma bulunmakla birlikte doğrudan 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarını konu edinen araştırmalar oldukça sınırlıdır. Söz konusu araştırmalar ve içerikleri şu şekilde özetlenebilir:

Doğan (2014), “Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme” adlı makalesinde, öğrenme alanı kazanımlarının 4-6 yaş grubu öğrencilerin gelişim özelliklerine uygunluk seviyelerini araştırarak, elde ettiği verilerden hareketle bazı kazanımların uygun olduğunu bazılarının ise tamamen çıkarılması gerektiğini belirtmektedir.

Yıldırım (2015), “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-6 Yaş Arası Çocuklara Din Eğitimi (Sivas İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde bazı resmi ve özel 4-6 yaş Kur’an kurslarında gözlem ve görüşme yoluyla tespitlerde bulunmuş ve buna yönelik önerilerini sunmuştur.

Tosun ve Çapcıoğlu (2015) “4-6 Yaş Kur’an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi” adlı doküman analizi türündeki bu makalede, 4-6 Yaş grubu Kur’an kursları öğretici kitapları içeriğini ve öğretim programını dini gelişim kuramları çerçevesinde incelemiştir. Araştırmada 4-6 Yaş grubu Kur’an kursu öğretim programını hazırlanırken dini gelişim ilkelerinin dikkate alınma ve bu alanda yapılan çalışmalardan yararlanılma durumu, ayrıca programın hedef, kazanım, hikâye ve etkinlikler açısından okul öncesi çocukların dini gelişim düzeylerine uygun olup olmadığı tartışılmıştır.

Gün (2016) “Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği” adlı çalışmasında veli ve öğretmenlerle yaptığı görüşmeler neticesinde Kur’an kursu öğretmenlerinin yeterliliği, öğretim programının hitap ettiği yaş düzeyine uygunluğu, öğretim ortamları, çocukların öğrenme güçlüğü çektiği konular hakkında elde ettiği bulgulara dayanarak bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Araştırmacı çalışmasında söz konusu alanlarda tespit edilen eksikliklere dair önerilerde bulunmuştur.

Uzun (2016) “Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi Türkiye ve Amerika Örnekleri”, adlı yüksek lisans tezinde ülkemizde Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı 4-6 yaş Kur’an kurslarında uygulanan program ile Amerika’da ikamet eden Müslümanlara yönelik yaklaşık yirmi yedi senedir uygulanan Okul Öncesi İslam Dini Eğitimi Programını (IQRA Kindergarten IslamicCurriculum) mukayeseli olarak ele almıştır.

Kurt (2017) “Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde velilerin 4-6 Yaş grubu Kur’an kursları hakkındaki beklentilerini ve memnuniyet düzeylerini tespit etmeye çalışmış, veli ve öğrencilerle

**108 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU
BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK
DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

ilgili genel özellikler, eğitim ortamları, eğitimin içeriği ve niteliği ile ilgili değerlendirmeler yapmıştır.

Yağcı (2018) “Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları: (İzmir İli Örneği)” adlı yüksek lisans tezinde İzmir ilinde faaliyet gösteren 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki mevcut durumun, ihtiyaç ve beklentileri ne oranda karşıladığını farklı açılardan ele almıştır.

Korkmaz (2019) “4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Din Eğitimi” adlı çalışmasında söz konusu kurslarla ilgili temel bazı sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerileri konusunda önemli veriler sunmaktadır.

Genç (2019) “Diyanet İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Grubu Kuran Kurslarında Din Eğitimi” adlı çalışmasında okul öncesi din eğitimi veren bu kurslarda verilen eğitimin problemlerini, müfredatın hedeflere ulaşma durumunu, programda yer alan etkinliklerin verimliliğini ve verilen eğitimin çocukların dini gelişimine olan katkısını ortaya koymaya çalışmıştır.

Üzümcü ve Çınar (2020) “Öğreticilerine Göre Diyanet 4-6 Yaş Kur'an Kursları (Çorlu Örneği)” adlı çalışmasında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerin 4-6 yaş Kur'an Kursu Programı'yla ilgili görüşlerini tespit ederek değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Korkmaz (2020) “4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim-Öğretim Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma” adlı makalesinde söz konusu kurslarda görev yapan öğretmenlerin pedagojik formasyon yeterliliklerinin durumunu ele almıştır.

Tüfekçi (2020) “Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursları Eğitiminin Öğretici ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Kırıkkale İl Müftülüğü ve İlçe Müftülüklerine bağlı 4-6 yaş Kur'an kurslarında yarı yapılandırılmış gözlem formuyla nitel bir çalışma yaparak söz konusu kurslarda karşılaşılan bazı sorunlara değinmiştir.

Yazıbaşı (2020) “Kur'an Kursu Öğreticilerine Göre 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticisi, Öğrencisi ve Öğrenci Velisinin İhtiyaç ve Beklentileri (Kırıkkale Örneği)” adlı çalışmasında görüşme yöntemiyle elde edilen verileri içerik analizi ile çözümleyerek yorumlamıştır. Araştırma neticesinde öğrenci, öğretici ve velilerin ihtiyaç ve beklentilerini ortaya koymuştur.

Kurslarla ilgili araştırmaların sınırlı olmasının en önemli sebeplerinden biri kursların henüz yeni açılmış olmalarıdır. Yapılan araştırmalarda; öğretici yeterlilikleri, öğretim programları, veli görüşleri gibi boyutların incelendiği, genel anlamda yerel durum tespitleri yapıldığı, fiziki imkânlarla ya hiç yer ve-

rilmediği ya da kısıtlı olarak yer verildiği görülmektedir. Bu çalışma ile kurs binalarının fiziksel imkânlarının -kapsamlı olarak ele alınmak kaydıyla- tespit edilmesi ve elde edilen bulguların bilimsel yöntem ve tekniklerle analiz edilerek ortaya koyulması hedeflenmektedir.

1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ VE AMACI

Kur'an-ı Kerim, İslam dininin temel kaynağıdır. Bu nedenle Müslüman toplumlarda Kur'an öğretimine asr-ı saadetten bu yana özel bir önem verilmiştir. Kur'an öğretimi faaliyeti, ülkemizde Cumhuriyetin ilanından sonra Diyanet İşleri Başkanlığı uhdesinde yürütülmüştür. Diyanet İşleri Başkanlığı bu maksatla ülkenin çeşitli illerinde Kur'an kursları açmıştır. Din eğitimi meselesinin siyasi ve ideolojik yaklaşımlarla ele alınması, bu kurslarda verilen hizmetlerin kapsamını ve niteliğini doğrudan etkilemiştir. Ne var ki bu kurslar varlığını günümüze kadar kesintisiz şekilde devam ettirebilmiştir (Bayraktar 2003:200).

Kur'an kursu, gönüllülük esasına dayalı şekilde bireylerin Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun şekilde okumalarına, ezberlemelerine ve din ile ilgili konularda bilgilenmelerine rehberlik yapılması maksadıyla hizmet veren yaygın din eğitimi kurumudur (Koç 2010:501). Ancak toplumun bazı kesimleri yakın bir döneme kadar bu kurumun hizmetlerinden yararlanma imkânı bulamamıştır (Kurt 2017:31). Belirli bir yaşın altındaki çocukların söz konusu kurslara kayıt yaptırılmaması, bunun en açık örneğini teşkil etmektedir. Ancak son dönemde bu konuda bir anlayış değişikliğine gidildiği de bir gerçektir.

Hentüz anne rahminde başlayan gelişim, psikologlar tarafından farklı alanlara ayrılarak incelenmektedir. Dini gelişim de bu alanlardan birini teşkil etmektedir. Gelişimin bir bütün olarak gerçekleştiği, dini gelişim ile gelişimin diğer alanları arasında etkileşim olduğu da bir gerçektir. Çocuğun diğer gelişim alanları desteklenirken, dini gelişiminin ihmal edilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Bu dönemde çocuk; sürekli soru soran, çevresindeki her şeyi anlamak isteyen ve sınırsız bir öğrenme arzusu olan bir varlıktır (Şimşek 2004:209). Bu öğrenme arzusu sonucunda oluşan girişimciliğin suçluluk duygusuna dönüşmemesi için doğru yönlendirilmesi gerekmektedir (Tosun ve Çapçuoğlu 2015:710). Yine bu dönemde din duygusu filizlenip kendini belli etmeye başlamaktadır (Tavukçuoğlu 2002:53). Bunlar, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının doldurması gereken boşluğun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

110 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

Diyaret İşleri Başkanlığı, isteyen herkesin cami ve kurslara gelebilmesi, mevcut kurslara devam eden kursiyerlerin çoğunun yetişkin kadınlardan oluşması ve bunların önemli bir kısmının okul öncesi dönemde bulunan çocuğa sahip olduğu, çocuklarının din eğitimi ihtiyaçlarının karşılanması için başvuruda buldukları vb. gerekçelere dayanarak 4-6 Yaş Din Eğitimi Projesini hayata geçirmiştir. Alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak çoklu katılım anlayışıyla hazırlanan program, 2013-2014 eğitim- öğretim yılında 10 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Kayseri, Diyarbakır, Gaziantep, Adana, Samsun, Erzincan ve Rize) pilot uygulaması tamamlandıktan sonra 2014-2015 eğitim-öğretim yılında ülke çapında uygulamaya konulmuştur (DİB 2014). Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı söz konusu programla, okul öncesi çocukların İslam dininin temel değerlerini kendi seviyelerinde özümseyerek Kur'an-ı Kerim'i tanımalarını hedeflediğini belirtmektedir.

4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında çocuklara sevecekleri, kendilerini iyi ve güvende hissedecekleri eğitim ortamlarının hazırlanması son derece önemlidir. Zira bu durum, çocukların söz konusu kurslarda dini ve ahlaki değerlere yönelik olumlu tutumlar geliştirme ihtimallerini arttıracaktır. Velilerin söz konusu kurslara çocuklarını güvenle göndermeleri açısından da söz konusu durum önem arz etmektedir.

Bireyin karakterinin şekillendiği ve geleceğinin temellerinin atıldığı okul öncesi dönemde, çocukların somut yaşantıları ve bu yaşantılarının gerçekleştiği fiziksel ortamın önemi birçok araştırmacı tarafından vurgulanmaktadır (Çelik ve Kök 2007:160; Kıldan 2007: 503; Özdemir 2018:39). Bu bağlamda araştırmanın temel problemini, "4-6 yaş grubu Kur'an kurslarına ait mevcut fiziki imkânların, bu kurslarda çocuklara nitelikli bir din eğitimi verilmesi açısından yeterlilik durumu nedir?" sorusu oluşturmaktadır. Söz konusu temel problem çerçevesinde cevabı aranan alt sorular ise şunlardır:

1. Kurs binaları merkezi konumda mıdır?
2. Kurs binaları müstakil midir?
3. Kurs bahçeleri çocukların güzel vakit geçirmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmiş midir?
4. Kurs binalarında ısınma problemi var mıdır?
5. Kurs binalarının temizliği için gerekli çalışmalar yapılmakta mıdır?
6. Kurs binalarındaki öğrenci lavaboları, 4-6 yaş dönemi çocukları için uygun mudur?
7. Dersliklerde bulunan öğrenci sıraları, 4-6 yaş dönemi çocukları için

uygun mudur?

8. Kurs binalarının çeşitli bölümlerine asılan uyarıcı ya da bilgilendirici yazılar ve işaretler, 4-6 yaş dönemi çocukları için uygun mudur?
9. Kurs binaları içinde çocukların oyun oynamaları için uygun mekânlar var mıdır?
10. Kurs binaları içinde öğretmenlerin dinlenmeleri için uygun mekânlar var mıdır?
11. Kurs binaları içinde velilerle görüşme yapabilmesi için uygun mekânlar var mıdır?
12. Kurs binalarının iç ve dış cephesi, 4-6 yaş çocuklarına cazip gelecek renklerle boyanmış mıdır?
13. Kurs binalarının ses yalıtımı yapılmış mıdır?
14. Kurs binalarının güvenliği için gerekli tedbirler alınmış mıdır?

Araştırmanın amacı, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının fiziki imkânlar açısından eğitime elverişlilik durumunun belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu kurslarda görev yapmakta olan öğretmenlere bizzat ulaşılmıştır. Öğreticilerden anket tekniği ile elde edilen veriler gerekli istatistiki işlemlerden geçirilmiş ve araştırmada ele alınan probleme dair birtakım sonuçlara ulaşılmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmada genel tarama modellerinden betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. İlişkisel tarama modelleri ise, iki ya da daha fazla değişken arasında değişim olup olmadığını ve bu değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar 2005:77).

Araştırma verileri tamamen gönüllülük esasına dayalı olarak nicel veri toplama tekniklerinden biri olan anket uygulaması ile toplanmıştır. Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından, uygulanacak yöntemlerin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir. Görüşmenin gerçekleştirilebilmesi için alanda uzman kadroların ve Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğretmenlerinin görüşleri alınarak hazırlanan sorular, 10 katılımcı öğretici ile pilot uygulaması tamamlandıktan sonra gerekli düzenlemeler yapıp, eksiklikler giderilerek uygula-

112 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

maya hazır hale getirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Gaziantep il merkezi ve ilçelerinde bulunan 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında 2019-2020 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde görev yapmakta olan 175 öğretici oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise evren içerisinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 143 öğreticiden oluşmaktadır. Basit seçkisiz örnekleme, oluşturulan evren listesinden örnekleme birimlerinin seçkisiz olarak çekilmesidir (Büyüköztürk vd., 2015:88).

Araştırma sürecinde elde edilen veriler bağımlı ve bağımsız değişkenler dikkate alınarak, bilgisayar ortamında SPSS 22. 0 (Statistical package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bağımsız değişkenlerin dağılımlarının belirlenmesi amacıyla frekans (f) ve yüzdelere (%) hesaplanmıştır. Anket formunda yer alan maddelerin ortalamaları ve standart sapmaları da söz konusu program üzerinden hesaplanmıştır. Öğretici görüşleri arasında bağımsız değişkenler açısından anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans (anova) analizleri yapılmıştır. Bağımsız örneklem t-testi, iki grubun ortalamalarının karşılaştırılması için kullanılmaktadır (Kalaycı 2010:37). İki'den fazla örneklem arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı ise varyans (anova) analizi ile tespit edilir (Büyüköztürk 2015:48).

3. BULGULAR

3.1. Öğreticilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Öğreticilerin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
İmam Hatip Lisesi	9	6,3
İlahiyat Ön Lisans	34	23,8
İlahiyat Lisans	93	65,0
Yüksek Lisans	7	4,9
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 93'ü (%65,0) ilahiyat fakültesi mezunu, 34'ü (%23,8) ön lisans mezunu, 9'u (%6,3) İmam hatip lisesi mezunu, 7'si (%4,9) ise yüksek lisans mezunudur. Tablo 1'deki veriler araştırmanın örneklemini oluşturan Kur'an kursu öğretmenlerinin büyük bir kısmının ila-

hiyat lisans mezunlarından oluştuğunu göstermektedir.4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev alacak öğretmenlerin okul öncesi dönem çocuklarının gelişim dönemi özelliklerini bilmek zorunda olmalarının yanı sıra pedagojik formasyona da sahip olmaları gerekir.

Tablo 2. Öğreticilerin Yaşlarına İlişkin Bulgular

Yaş	Frekans	Yüzde
18-25 yaş arası	17	11,9
26-35 yaş arası	61	42,7
36-45 yaş arası	63	44,1
46-55 yaş arası	2	1,4
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 63'ü(%44,1) 36-45, 61'i(%42,7) 26-35, 17'si(%11,9) 18-25, 2'si (%1,4) ise 46-55 yaş aralığındadır. Tablo 2'deki veriler araştırmanın örneklemini oluşturan Kur'an kursu öğretmenlerinin yarıya yakınının 36-45 yaş arası bireylerden oluştuğunu göstermektedir.

Tablo 3. Öğreticilerin Mesleki Deneyimine İlişkin Bulgular

Mesleki Deneyim	Frekans	Yüzde
1-5 yıl	78	54,5
6-10 yıl	42	29,4
11-15 yıl	22	15,4
16-20 yıl	1	,7
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 78'i (%54,5) 1-5 yıl, 42'si (%29,4) 6-10 yıl, 22'si (%15,4) 11-15 yıl, 1'i (%0,7) ise 16-20 yıl arası mesleki tecrübeye sahiptir. Tablo 3'teki veriler araştırmanın örneklemini oluşturan Kur'an kursu öğretmenlerinin yarıdan fazlasının 1-5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip olduğunu göstermektedir.

114 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

Tablo 4. Öğreticilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarındaki Görev Sürelerine İlişkin Bulgular

Görev Süresi	Frekans	Yüzde
1-3 yıl	111	77,6
4-6 yıl	29	20,2
7-9 yıl	3	2,2
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 111'i (%76,6) 1-3 yıl, 29'u (%20,2) 4-6 yıl, 3'ü (%2,2) 7-9 yıldır 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapmaktadırlar. Tablo 4'teki veriler araştırmanın örneklemini oluşturan Kur'an kursu öğretmenlerinin çoğunluğunun 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarındaki görev sürelerini 1-3 yıl arasında olduğunu göstermektedir. Söz konusu kursların birçoğunun son birkaç yıl içerisinde hizmete girmiş olmasının bu durumun esas nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Öğreticilerin Hizmet İçi Eğitime Katılma Durumlarına İlişkin Bulgular

Hizmet İçi Eğitime Katılma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet katıldım	126	88,1
Hayır katılmadım	17	11,9
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 126'sı (%88,1) görev alanı ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına ya da seminerlere katılmıştır. Görev alanı ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına ya da seminerlere hiç katılmadığını belirten öğretmenlerin sayısı ise 17'de (%11,9) kalmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin çok büyük bir kısmının görev alanları ile ilgili hizmet içi eğitim kurslarına katılmış olmaları olumlu bir durumdur. Ancak söz konusu kurs ya da seminerlerin Kur'an kurslarında verilen din eğitimi hizmetlerinin verimliliğine olumlu yansımalarının, birtakım şartları taşımasına bağlı olduğu gerçeğinin de göz ardı edilmemesi gerekir (Öztürk ve Sancak 2007: 766).

Tablo 6. Öğreticilerin Pedagojik Formasyon Sertifikasına Sahip Olma Durumlarına İlişkin Bulgular

Formasyon	Frekans	Yüzde
Evet	91	63,6
Hayır	52	36,4
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 91'inin (%63,6) pedagojik formasyon sertifikasına sahip olduğu, 52'sinin (%36,4) ise bu belgeye sahip olmadığı görülmektedir. Tablo 6'daki veriler araştırmanın örneklemini oluşturan Kur'an kursu öğretmenlerinin çoğunluğunun pedagojik formasyon derslerini aldığını göstermektedir ancak bu oran (%63,6) yeterli değildir. Kur'an kursu öğretmenlerinin tamamının öğrenme- öğretme yöntemi ve süreci hakkında derinlemesine bilgiye sahip olmaları ve bu bilgilerini din eğitimi sürecine etkili şekilde yansıtılmaları gerekmektedir. Aksi bir durum, çocukların hayatında gelecek dönemleri de olumsuz etkileyecek derin izler bırakabilir. Bu nedenle, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan öğretmenlerin %36'lık bir kısmının pedagojik formasyona sahip olmamalarının din eğitimi hizmetinin niteliğini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Tablo 7. Öğreticilerin İstihdam Tiplerine İlişkin Bulgular

İstihdam Tipi	Frekans	Yüzde
Kadrolu	46	32,2
Sözleşmeli	57	39,9
Fahri	40	28,0
Toplam	143	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 57'si (%39,9) sözleşmeli, 46'sı (%32,2) kadrolu, 40'ı (%28,0) fahri görevlidir. Tablodaki verilere göre, araştırmaya katılan Kur'an kursu öğretmenlerinin çalıştıkları statülerin farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Son yıllarda siyasi, ekonomik, sosyal gelişmelerin de etkisiyle kamuda yeni istihdam şekilleri görülmektedir. Aynı kurum çatısı altında aynı işi yapan kamu çalışanları arasındaki istihdam çeşitliliği kamu çalışanlarını maddi ve manevi olarak doğrudan etkilemektedir. Özellikle söz konusu etkinin manevi boyutunu oluşturan kavramlar iş doyumu, motivasyon ve aidiyet duygusudur. İş doyumu, en genel şekliyle "çalışanların iş ve işin sağladığı

116 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

maddi ve manevi olanaklara ilişkin algısı” olarak tanımlanabilir (Kalay vd. 2013:113). Söz konusu algıya kişinin verdiği duygusal tepki ise vermiş olduğu eğitimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Motivasyon, bireye enerji verip öğrenme- öğretme sürecinin etkililiğinde önemli bir rol oynamaktadır (Akbaba 2006:347).

3.2. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarının Fiziki İmkânlarının Eğitim Açısından Elverişliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğreticilerin, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarının Fiziki İmkânlarının Eğitim Açısından Elverişlilik Durumuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımları

Maddeler		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Kur'an kursumuzun konumu ve ulaşım imkânları elverişlidir.	N	3	12	10	76	42
	%	2,1	8,4	7,0	53,1	29,4
Kur'an kursu binamız müstakildir.	N	23	40	3	47	30
	%	16,1	28,0	2,1	32,9	21,0
Kur'an kursu binamız yeterli büyüklükte bir oyun bahçesine sahiptir.	N	61	38	6	24	14
	%	42,7	26,6	4,2	16,8	9,8
Kur'an kursu binamızın bahçesi çocukların güzel vakit geçirmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.	N	68	43	9	14	9
	%	47,6	30,1	6,3	9,8	6,3
Kur'an kursu binamızda ısınma problemi yaşanmamaktadır.	N	26	13	10	47	47
	%	18,2	9,1	7,0	32,9	32,9
Kur'an kursu binamızın temizliği için gerekli çalışmalar yapılmaktadır.	N	30	22	11	49	31
	%	21,0	15,4	7,7	34,3	21,7
Kur'an kursu binamızdaki öğrenci lavaboları, 4-6 yaş dönemi çocukları için uygundur.	N	19	10	5	55	54
	%	13,3	7,0	3,5	38,5	37,8
Kur'an kursu binamızdaki dersliklerde bulunan öğrenci sıraları, 4-6 yaş dönemi çocukları için uygundur.	N	5	4	2	62	70
	%	3,5	2,8	1,4	43,4	49,0
Kur'an kursu binamızın çeşitli bölümlerine asılan uyarıcı ya da bilgilendirici yazılar ve işaretler, 4-6 yaş dönemi çocukları için uygundur.	N	8	23	17	63	32
	%	5,6	16,1	11,9	44,1	22,4

Kur'an kursu binamız içerisinde çocukların oyun oynamaları için uygun mekânlar vardır.	N	21	25	15	49	33
	%	14,7	17,5	10,5	34,3	23,1
Kur'an kursu binamız içerisinde öğretmenlerin dinlenmeleri için uygun mekânlar vardır.	N	31	38	12	42	20
	%	21,7	26,6	8,4	29,4	14,0
Kur'an kursu binamız içerisinde velilerle görüşme yapabilmemiz için uygun mekânlar vardır.	N	29	29	11	53	21
	%	20,3	20,3	7,7	37,1	14,7
Kur'an kursu binamızın iç ve dış cephesi, 4-6 yaş çocuklarına cazip gelecek renklerle boyanmıştır.	N	44	39	15	28	17
	%	30,8	27,3	10,5	19,6	11,9
Kur'an kursu binamızın ses yalıtımı yapılmıştır.	N	39	35	32	25	12
	%	27,3	24,5	22,4	17,5	8,4
Kur'an kursu binamızın güvenliği için gerekli tedbirler alınmıştır.	N	28	24	24	45	22
	%	19,6	16,8	16,8	31,5	15,4

Tablodaki verilere göre 38 (%26,5) öğretici, görev yapmakta olduğu 4-6 yaş grubu Kur'an kursunun yeterli büyüklükte bir oyun bahçesine sahip olduğunu belirtirken 99 (%69,3) öğretici yeterli büyüklükte bir oyun bahçesine sahip olmadıklarını belirtmektedir. 6 (%4,2) öğretici ise bu konuda kararsız olduğunu dile getirmektedir. Kararsız olan öğretmenlerin yanıtları da dikkate alındığında, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının büyük bir kısmında yeterli büyüklükte bir oyun bahçesi bulunmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Kur'an kursları öğretici kitabı (4-6 yaş grubu) incelendiğinde, birçok hedef davranışın oyun ortamında veya sürecinde kazandırılması gerektiğinin önemle vurgulandığı görülecektir. 4-6 yaş grubu çocukların içerisinde buldukları gelişim döneminin "oyun çağı" olarak da adlandırıldığı düşünülürse 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının yeterli büyüklükte bir oyun bahçesinin bulunmamasının ne kadar önemli bir eksiklik olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Söz konusu eksikliğin bu kurumlarda verilen din eğitimi hizmetlerinin niteliğini olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır.

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan Kur'an kursu öğretmenlerinin 23'ü (%16,1) görev yapmakta oldukları kurs bahçesinin çocukların güzel vakit geçirmelerini sağlayacak şekilde düzenlendiğini belirtirken, 111 (% 77,7) öğretici bu konuda olumsuz görüş bildirmiştir. 9 (%6,3) öğretici ise bu konuda kararsız bir yaklaşım ortaya koymuştur. Bu veriler, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarına ait oyun alanları düzenlenirken çocukların gelişim dönemi özelliklerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının yeterince dikkate alınmadığına işaret etmektedir.

118 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

Bu, söz konusu kurslarda verilen din eğitimi hizmetlerinin verimliliğini doğrudan etkileyebilecek bir sorundur. Zira çocukların bu kurslara devam etme konusundaki isteklilik durumları ile kursa ait oyun alanlarını cazip bulma durumları arasında güçlü bir ilişkinin bulunması kuvvetle muhtemeldir. Kur'an kurslarına ait oyun alanlarının cazibesi, çocukların bu kurslara yönelik olumlu tutumlar geliştirmeleri açısından da son derece önemlidir. İlgisini çekmediği için kurs bahçelerinde yeterince ve nitelikli vakit geçirmeyen çocukların eğitim sürecinde derse odaklanma problemi yaşamaları da söz konusu olabilir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 143 öğreticinin 80'i (%56) kurs binalarının temizliği için gerekli çalışmalar yapıldığını, 52'si (%36,4) ise yapılmadığını belirtmektedir. 11 (%7,6) öğreticinin ise bu konuda tereddütleri vardır. Görev yapmakta oldukları Kur'an kursu binasının temizliği için gerekli tedbirlerin alındığını belirten öğretmenlerin oranının %56'da kalmış olması oldukça düşündürücü bir durumdur. Zira temizlik asla bir lüks değildir. Kur'an kursu binalarında temizlik konusunda gösterilecek ihmalkârlığın anlayışla karşılanması mümkün değildir. Zira bu ihmalkârlık telafisi güç olumsuzluklara yol açabilir. 'Temizlik dini' olarak nitelendirilen İslam'a dair eğitim hizmetlerinin verildiği bir kurumda temizlik konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmemesinin büyük bir çelişki olduğunu da bu noktada belirtmekte fayda vardır.

Yukarıdaki tabloda, araştırmaya katılan öğretmenlerden 62'sinin (%43,3) çalışmakta oldukları Kur'an kursu binalarının içinde dinlenmeleri için uygun mekânlar bulunduğunu belirtirken, 69'unun (%48,3) aksi yönde görüş belirttikleri görülmektedir. 12 (%8,4) öğretici ise bu konuda kararsız bir yaklaşım sergilemiştir. Öğreticilerin verdiği yanıtlara göre, 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binaları inşa edilirken öğretmenlerin dinlenme ihtiyaçlarının yeterince dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu kurumlarda görev yapmakta olan öğretmenlerin kendilerini iyi ve değerli hissetmeleri açısından bu, ciddi bir sorundur. Bu sorun, öğretmenlerin mesleki performanslarını olumsuz etkileyebilir.

Kur'an kursu binası içerisinde veliler ile görüşme yapmak için uygun mekânların bulunma durumuna ilişkin görüşlere bakıldığında; 74 (%51,8) öğreticinin bu konuda olumlu görüşe sahip iken 58 (%40,6) öğreticinin aynı konuda olumsuz görüş belirttikleri; 11 (%7,7) öğreticinin ise bu konuda kararsız bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Oysaki velilerle işbirliği, eğitim hizmetlerinin verimliliğinin olmazsa olmazlarından biridir. Okul öncesi dönem çocukları söz konusu olduğunda, bu işbirliğinin önemi daha da artmaktadır. Söz konusu işbirliği öğretmenlere, çocukları daha iyi tanıma ve eğitim sürecini onlara göre yapilandırma imkânı verecektir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin 45'i (%31,5) çalıştıkları kurs binalarının iç ve dış cephe boya renklerinin okul öncesi dönem çocukları için uygun olduğu görüşünde iken 83'ü (%58,5) aksi yönde görüş belirtmiştir. 15 (%10,5) öğretici ise bu konuda kararsız bir yaklaşım ortaya koymuştur. Bu veriler, 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının iç ve dış cephe boyaları için renk seçimi yapılırken psikolojik gerçekliklerin yeterince dikkate alınmamış olabileceğine işaret etmektedir. Söz konusu kurslarda verilen eğitim hizmetlerinin verimliliği açısından bu durumun da ciddi bir risk teşkil ettiği rahatlıkla söylenebilir. Çünkü fiziksel ortamın/koşulların uygunluğu, bu özelliklerin, programın içeriğiyle ve amaçlarıyla uyumlu olması, söz konusu kurslarda verilecek din eğitim hizmetinin amacına ulaşma ihtimalini arttıracaktır (Aydın 2000; Uludağ ve Odacı 2002:153).

4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının ses yalıtımlarının yapılma durumlarına ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerden 37'sinin (%25,9) olumlu, 74'ünün (% 51,8) ise olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. 32 (%22,4) öğretici ise bu konuda kararsız bir yaklaşım sergilemişlerdir. Görüldüğü üzere 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının önemli bir kısmında ses yalıtımı sorunu yaşanmaktadır. Bu sorun, söz konusu kurslarda yürütülen din eğitimi faaliyetlerinin amacına ulaşmasını olumsuz etkileyebilir. "İlk çocukluk döneminde çocuklarda dikkat toplama yetisi yeterince olgunlaşmamıştır. Çocukların dikkatlerini belirli bir etkinlik üzerine uzun süre toplaması çok zor bir durumdur" (Gözüm ve Kandır 2019:564) . Ders esnasında dışarıdan ya da diğer sınıflardan gelecek sesler 4-6 yaş dönemindeki çocuklar için daha büyük bir sorun teşkil edebilir. Bu bakımdan 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarında ses yalıtımı meselesinin ciddiye alınması son derece önemlidir.

4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının güvenliği ile ilgili tedbirlerin alınma durumuna ilişkin görüşlere bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerden 67'sinin (% 46,9) olumlu, 52'sinin (%36,4) ise olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir. 24 (%16,7) öğretici ise bu konuda kararsız yaklaşım sergilemiştir. 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapmakta olan öğretmenlerin önemli bir kesiminin, görev esnasında kendilerini yeterince güvende hissetmedikleri anlaşılmaktadır. Yaşadıkları bu güvensizlik hissini, onların kurumsal aidiyet geliştirmeleri ve mesleki performansları açısından risk teşkil edeceği açıktır. Diğer yandan söz konusu kursların güvenlik durumunun velilere ve öğrencilere bakan yönleri de mevcuttur. Velilerin, güvenlik tedbirlerinin yeterince alınmadığı kurumlara çocuklarını göndermekten imtina etmeleri şartı ol-

**120 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU
BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK
DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)**

mayacaktır. Kur'an kurslarında güvenlik zafiyetinden kaynaklanan bir sorun yaşanması durumunda, çocukların yaşayacağı travmanın büyüklüğünü hesaba katmakta da fayda vardır. Nitekim eğitim ortamında çocukların kendilerini güvende hissetmelerinin önemi araştırmacılar tarafından da vurgulanmaktadır. Bu araştırmacılardan biri olan Kıldan, okul alanlarının tehlikelerden uzak olması gerektiğini belirterek, kendisini güvende hisseden çocuğun hem akademik hem de sosyal olarak daha olumlu davranışlar sergileyeceğinin altını çizmektedir (Kıldan 2007:503).

Öğreticilerin görüşlerine bakılırsa, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarındaki dersliklerin büyük bir kısmı çocukların bedenlerine uygun sıralarla donatılmıştır. Söz konusu kurslarda bulunan öğrenci lavaboları için de aynı şeyi söylemek mümkündür. Ne var ki Kur'an kurslarının çeşitli bölümlerinde asılı olan uyarıcı ya da bilgilendirici yazıların öğrenci seviyesine uygunluğu hususunda öğretmenlerin önemli bir bölümü tereddüt içerisinde. Bu, esasen çözümü çok masraf ve emek gerektiren bir sorun değildir. Söz konusu kurslarda görev yapmakta olan idarecilerin, öğretmenlerle işbirliği yaparak öğrenci seviyesine uygun olmayan yazılarla ilgili tasarrufta bulunmaları mümkündür.

Tablo 8'de, görev yapmakta olduğu Kur'an kursunun konumundan ve ulaşım imkânlarından şikâyetçi olan öğretici sayısının da oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumun Kur'an kurslarının hem öğretmenler hem de öğrenciler açısından önemli bir tercih sebebi olacağı açıktır. Yağcı tarafından 2018 yılında yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Yağcı 2018:102).

Tablo 8'de dikkat çeken bir başka veri ise öğretmenlerin yaklaşık 1/5'lik bir kısmının, görev yapmakta oldukları kurs binasında ısınma problemi bulunduğunu belirtmiş olmalarıdır. Bu, söz konusu kursların cazibesini azaltmasıyla beraber kurslarda verilen din eğitimi hizmetlerinin verimliliğini de olumsuz etkileyebilecek bir sorundur. Söz konusu sorunun hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin sağlığı açısından risk oluşturabileceği düşünülmektedir.

3.3. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarının Sahip Olduğu Fiziki İmkânların Eğitim Açısından Elverişliliğine İlişkin Görüşlerin Bağımsız Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumu

Öğreticilerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının sahip olduğu fiziki imkânların eğitim açısından elverişliliğine ilişkin görüşlerinin araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre farklılaşma durumu t- testi ve Anova testleri ile tespit edilmiştir. Testler sonucunda söz konusu görüşler arasında sadece öğrenim

durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşma bulunduğu görülmüştür. Buna ilişkin veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarının Sahip Olduğu Fiziki İmkânların Eğitim Açısından Elverişliliğine İlişkin Görüşlerin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Düzeyini Gösteren Anova Tablosu

Boyut	Öğrenim Durumu	N	X	SS	F	P
Fiziki Durum	İmam Hatip Lisesi	9	3,748	,791	4,493	,005
	İlahiyat Ön Lisans	34	3,276	,899		
	İlahiyat Lisans	93	3,113	,833		
	Yüksek Lisans	7	2,257	,581		
	Toplam	143	3,150	,868		

Tablodaki verilere bakıldığında, öğrenim düzeyi yükseldikçe puan ortalamalarının düştüğü görülmektedir. Puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı düzeyde olup olmadığı One-Way ANOVA testi ile tespit edilmiştir. Test sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılaşmanın bulunduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğu, Sheffe testi ile yoklanmıştır. Yapılan test sonucunda, anlamlı farkın Yüksek Lisans mezunu olan öğretmenler ile İmam hatip lisesi, İlahiyat ön lisans ve İlahiyat lisans mezunu öğretmenler arasında olduğu anlaşılmıştır. Bu veriler yüksek lisans mezunu öğretmenlerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının fiziki durumuna ilişkin algıladıkları problemlerin diğer öğretmenlere göre fazla olduğunu göstermektedir. Almış oldukları lisansüstü eğitimin, onların fiziki alt yapı ile ilgili eksiklikleri daha iyi görmelerine imkân vermiş olabileceği değerlendirilmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Okul öncesi, çocuğun doğduğu günden başlayıp ilköğretime başladığı güne kadar devam eden zaman dilimini kapsamaktadır. Çocuğun kişilik yapısı çok büyük ölçüde bu dönemde şekillenmektedir. Bireyler; temel bilgi ve becerileri, alışkanlık ve tutumları bu dönemde kazanmaktadır. Bu durum aile kurumunun çocukların eğitiminde üstlendiği rolün büyüklüğünü göstermektedir. Diğer yandan aile büyüklerinin günümüzde çeşitli nedenlere bağlı olarak çocuklarının eğitimine yeterince zaman ayıramadıkları da bir gerçektir. Bu durum, çocukların okul öncesi dönemde kazanmaları gereken bilgi ve becerileri aile ortamında kazanma imkânından genellikle mahrum kalmalarına yol

122 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

açmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının önemi de burada ortaya çıkmaktadır.

4-6 yaş, çocuğun eğitiminde oldukça önemli ve kritik bir döneme tekabül etmektedir. Bu nedenle söz konusu dönemde çocuğa, uyarıcılar açısından zengin bir çevre yani tüm gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte bir öğrenme ortamı sunulması gerekmektedir. Bu ise 4-6 yaş aralığındaki çocuklara yönelik eğitim hizmetleri için tahsis edilmiş binaların fiziki şartlar bakımından eğitime elverişlilik durumunun bilimsel yaklaşımla sorgulanmasının önemini göstermektedir.

4-6 yaş, dini gelişim açısından da önem arz eden bir dönem olduğu için Diyanet İşleri Başkanlığı 2014 yılından bu yana ülke genelinde 4-6 Yaş Din Eğitimi Projesi'ni hayata geçirmiştir. Bu kapsamda ülke genelinde çok sayıda kurs binası faaliyete girmiştir. Bu kurslarda çocuklara nitelikli bir din eğitimi hizmeti verilip verilmediği, çok boyutlu şekilde ele alınması gereken bir meseledir. Kurs binalarının fiziki şartları bu boyutlardan birini teşkil etmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu binalarının sahip olması gereken fiziki şartlara ya da imkânlarla dair birtakım ölçütler belirlemiştir. Bununla birlikte kurs binalarını inşa etme ve hizmete açma sürecinde bu ölçütlerin ne ölçüde dikkate alındığı, araştırılmaya muhtaç bir meseledir. Gerek ekonomik imkânsızlıklara ve gerekse yetkili kişilerin, uzman görüşlerine başvurma hususunda gösterdiği ihmalkârlıklara bağlı olarak 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu binalarında söz konusu ölçütlerin bir kısmı dikkate alınmamış olabilir. Bu nedenle söz konusu binaların Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından belirlenen ölçütlerle uyumluluk durumunun bilimsel araştırmalarla tespit edilmesi gerekmektedir.

4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının fiziki imkânlar açısından eğitime elverişlilik durumunun sorgulandığı bu çalışmada oldukça önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı ilgili birimlerin bu sonuçları dikkate almaları ve tespit edilen sorunlar için etkili çözümler geliştirmeleri gerekmektedir.

Bu çalışmada, 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu binalarının büyük çoğunluğunun gerek konumu ve gerekse ulaşım imkânları bakımından elverişli olduğu tespit edilmiştir. Geçmişte yapılan bazı çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Yağcı 2018:102). Söz konusu kurslara yönelik talebi olumlu yönde etkileyecek olması açısından bu sonuç son derece önemlidir. Bununla birlikte yarıdan fazlasının müstakil bir binaya sahip olmamaları, cami altlarını ve bahçelerini kullanmak zorunda kalmaları (Yağcı 2018:103) gibi sorunlar söz konusu kursların bu avantajdan yararlanmalarını olumsuz etkileyebilir. Bu ne-

denle 4-6 yaş grubu Kur'an Kurslarına yönelik tespitler yapılırken ve çözümler üretilirken meseleye bütüncül şekilde bakmakta fayda vardır.

Çalışmada ulaşılan dikkat çekici sonuçlardan bir diğeri 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu binalarının büyük bir kısmının yeterli büyüklükte bir oyun bahçesine sahip olmaması; mevcut oyun bahçelerinde ise çocukların hoşça vakit geçirmelerini sağlayacak oyun araçlarından yoksun olmasıdır. 4-6 yaş grubu çocukların içerisinde buldukları gelişim dönemi özellikleri dikkate alınır sa bunun ne kadar büyük bir eksiklik olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Oysaki Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınlamış olduğu Kur'an kursları uygulama esaslarında kurs bahçelerinin çocukların fiziksel gelişimlerini destekleyecek park oyuncakları, denge alanları, tırmanma araçları vb. ile donatılması gerektiği vurgulanmaktadır. Geçmişte yapılan farklı çalışmalarda benzer bulguların elde edilmiş olması (Gün 2016:62; Yağcı 2018:214; Üzümcü ve Çınar 2020:37) bu konuda tedbir almakta ihmalkâr davranıldığını göstermektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bu sorunun giderilmesi hususunda gerekli tedbirleri alması önem arz etmektedir.

Çalışmada, kurs binalarının büyük bir kısmında, çeşitli bölümlere asılan uyarıcı ya da bilgilendirici yazıların - işaretlerin 4-6 yaş grubu çocuklar için uygun olmadığı belirlenmiştir. Söz konusu kurslarda görev yapmakta olan idarecilerin, öğretmenlerle işbirliği yaparak öğrenci seviyesine uygun olmayan yazılarla ilgili tasarruflarda bulunmaları mümkündür. Ayrıca öğrenci lavabolarının ve dersliklerde bulunan öğrenci sıralarının okul öncesi çocuklar için uygun olduğu tespit edilmiştir. Ancak farklı örneklem grubuyla yaptığı çalışmada Gün, öğrenci lavabolarının 4-6 yaş grubu çocuklara uygun olmadığını belirlemiştir (Gün 2016:62). Bu verilere dayanarak ülke çapındaki tüm 4-6 yaş Kur'an kurslarının eşit imkânlarla sahip olmadığı ve bazı kursların Diyanet İşleri Başkanlığı'nın belirlediği kriterlere sahip olmadan açıldığı söylenebilir.

Kurs binalarının çoğunluğunda öğretmenlerin dinlenmeleri ve velilerle görüşme yapabilmeleri için uygun mekânlar bulunmadığı tespit edilmiştir. Gün, yapmış olduğu çalışmada bu eksikliğin farklı amaç için kullanılmak üzere tasarlanmış bölümlerin 4-6 yaş sınıfına çevrilmesinden kaynaklanabileceğini belirtmiştir (Gün 2016:62). Korkmaz ve Yeşil'e göre öğretmenler için oluşturulan mekânlar; öğretmenlerin fiziksel ve zihinsel olarak dinlendikleri, iletişim kurma ve işbirliği yapma fırsatı buldukları alanlardır (Korkmaz ve Yeşil 2012:109). Söz konusu mekânların eksikliğinin, bu kurslarda görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki performanslarını ve motivasyonlarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca velilerle görüşme yapmak için uygun mekânların bulunmaması, öğretici ile veli arasındaki işbirliği ve iletişimi za-

124 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

yıflatabilir. Söz konusu kurslarda verilen din eğitimi hizmetlerinin verimliliğinin bu durumdan olumsuz etkilenmesi kuvvetle muhtemeldir.

Öğreticilerin çoğunluğu, görev yapmakta olduğu 4-6 yaş grubu Kur'an kursu binalarının iç ve dış cephe boyalarının okul öncesi dönem çocukları için uygun olmadığını belirtmiştir. Oysaki Uludağ ve Odacı, etkili öğrenme/öğretme sürecinin fiziksel ortamın/koşulların uygunluğu ile gerçekleşeceğini belirtmektedir (Uludağ ve Odacı 2002:153). Kur'an kursu duvarları için seçilecek renkler, çocukların hem psikolojik açıdan kendilerini iyi hissetmeleri hem de gözlerinin yorulmaması açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle yetkili kişilerin söz konusu mesele üzerinde hassasiyetle durmaları elzemdir.

Öğreticilerin önemli bir kısmına göre kurs binaları, ses yalıtımı ve güvenlik açısından istenilen durumda değildir. Kurslardaki ses yalıtımı problemi, 4-6 yaş grubu çocuklarda dikkat toplama yetisi yeterince olgunlaşmadığından din eğitimi hizmetinin niteliğini olumsuz etkileyecektir. Güvensizlik hissi ise öğretmenlerin kurumsal aidiyet geliştirmeleri ve mesleki performansları açısından risk teşkil etmektedir. Farklı örneklem grubuyla yaptığı benzer bir araştırmada Yağcı, bazı öğretmenlerin çeşitli konularda güvenlik sorunlarıyla karşılaşabildiklerini belirtmiştir (Yağcı 2018:116).

Bu sonuçlar göstermektedir ki, 4-6 yaş grubu Kur'an kursları gerekli alt-yapı hazırlıkları ciddi şekilde yapılmadan ya da tamamlanmadan açılmıştır. Din eğitimi hizmeti verilen diğer alanlarda olduğu gibi eksikliklerin zamanla tamamlanabileceği anlayışı ile hareket edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum söz konusu kurslarda verilen din eğitimi hizmetlerinin verimliliği açısından ciddi bir problem oluşturmaktadır. Oysaki din eğitimi oldukça önemli ve hassas bir hizmet alanıdır. Dinin insan ve toplum üzerindeki derin ve çok yönlü etkisi ile toplumu oluşturan fertlerin din anlayışı açısından homojen bir yapıya sahip olmamaları, bu hassasiyetin temel nedenini teşkil etmektedir. Din eğitimi hizmeti verilen kişiler 4-6 yaş dönemindeki çocuklar olduğunda söz konusu hassasiyet daha da artmaktadır. Zira 4-6 yaş gelişim açısından son derece kritik bir döneme karşılık gelmektedir. Bu dönemdeki çocuklara verilecek din eğitimi hizmetlerinde en ince ayrıntıların bile dikkate alınması gerekmektedir. Bu durum, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı ilgili birimlerin özellikle de İlahiyat ve Eğitim fakülteleri ile işbirliği halinde olmalarının ve karar alma süreçlerinde akademik camianın görüşlerini dikkate almalarının önem arz ettiğini göstermektedir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul izni, Uşak Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 10.07.2020 tarih, 2020-92 numaralı kararı ile alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akbaba, S. (2006). "Eğitimde Motivasyon". Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. (13): 343-361.
- Aydın, M. (2000). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Bayraktar, M.F. (2003). Kur'an Kurslarının Sorunları ve Geleceği İle İlgili Bazı Düşünceler, Yaygın Din Eğitiminin Sorunları Sempozyumu(28-29 Mayıs 2002). Kayseri: İBAV Yayınları: 199-214.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., ve Çakmak, E. K. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çelik, M. & Kök, M. (2007). "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanımın Önemi". Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. (15): 158-170.
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2018). Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu). Ankara
- Diyanet İşleri Başkanlığı. (2014). Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu). Ankara
- Doğan, D. (2014). "Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. (24): 201-225.
- Genç, M. F. (2019). "Diyanet İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Grubu Kuran Kurslarında Din Eğitimi". İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi, 5(2): 506-521.
- Gün, A. (2016). "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği". Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. (7): 33-66
- Gözüm, A. İ. C.,& Kandır, A. (2019). "Okul Öncesi Dönemde Dikkat Yetisinin Gelişim Programının Çocukların Dikkat Yetisi Kazanımına Etkisi". Pegem Journal of Education and Instruction. 9(2): 547-584.
- Kalay, F., Arslan, H., & Ofas, Ş. (2013). "Kadrolu ve 4/B Sözleşmeli Yardımcı Sağlık Personellerinin İş Doyumlarının Karşılaştırılması". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (29): 111-121
- Kalaycı, Ş. (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karaköse, Ş. (2009). Etkili Din Öğretimi. İstanbul: Türkiye İlahiyat Tedrisatına Yardım Eden Dernekler Federasyonu Yayınları (TİDEF).
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaymakcan, R.,& Meydan, H. (2014). Ahlak Değerler ve Eğitimi. İstanbul: Dem Yayınları.
- Kıldan, A. O. (2007). "Okulöncesi Eğitim Ortamları". Kastamonu Eğitim Dergisi. 15(2): 501-510.
- Korkmaz, M. (2019). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Din Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Kayseri: Kimlik Yayınları.
- Korkmaz, M. (2020). "4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim-Öğretim Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma". İlahiyat Tetkikleri Dergisi.1(53): 237-261.

126 • ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU BİNALARININ FİZİKİ İMKÂNLAR AÇISINDAN EĞİTİME ELVERİŞLİLİK DURUMU (GAZİANTEP ÖRNEĞİ)

- Korkmaz, Ö. & Yeşil, R. (2012). “Öğretmenler Odasında Gündem”. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 31(31):107-122.
- Köylü, M. (2004). Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi. AÜİFD. 45(2): 137-154.
- Kurt, İ. (2017). Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği). Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çorum.
- Özdemir, A. (2018). Okulöncesi Eğitimde Kaliteye İlişkin Çocuk Görüşleri: Fiziksel Ortam, Akran İlişkileri ve Etkinlikler. Turkish Studies. 13: 33-53.
- Özgen, E. (2007). “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Çalışan Memnuniyetine Etkisi”. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi. (8): 1-6.
- Öztürk, M. & Sancak, S. (2007). “Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Çalışma Hayatına Etkileri”. Journal of Yaşar University. 2(7):761-794.
- Senemoğlu, N. (1994). “Okul öncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlilikleri Kazandırmalı”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 10: 21-30.
- Şimşek, E. (2004). “Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Özellikleri ve Din Eğitimi”. Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi. 4(4): 207-220.
- Tavukçuoğlu, M. (2002). “Okulöncesi Çocuğunun Eğitiminde Din Duygusu ve Din Eğitimi”. Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 14(14): 51-63.
- Tosun, C. & Çapcıoğlu, F. (2015). 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi. 5(5): 705-720.
- Tüfekçi, K. (2020). Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursları Eğitiminin Öğretici ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Uludağ, Z. & Odacı, H. (2002). “Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fiziksel Mekân”. Milli Eğitim Dergisi. 29: 153-154.
- Uzun, S. (2016). Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi (İslam Dini) Programlarının Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi Türkiye Ve Amerika Örnekleri. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Üzümcü, M. & Çınar, N. (2020). “4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitsel Yeterlilikleri ve Görev Yaptıkları Kurslarla İlgili Görüşleri”. Trabzon İlahiyat Dergisi. 7(1): 7-51.
- Yağcı, S.(2018). Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları (İzmir İli Örneği). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Yağcı, S. (2020). “Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı ve Müftülüklerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Çalışmaları”. Balıkesir İlahiyat Dergisi. (11): 195-221.
- Yazıbaşı, M. A. (2020). “Kur'an Kursu Öğreticilerine Göre 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticisi, Öğrencisi ve Öğrenci Velisinin İhtiyaç ve Beklentileri (Kırıkkale Örneği)”. Dini Araştırmalar. 23(57): 95-116.
- Yıldırım, B. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 4-6 Yaş Arası Çocuklara Din Eğitimi (Sivas İli Örneği). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas.

İnternet Kaynakları

<https://hukukmusavirligi.diyaret.gov.tr/Documents/2019-2020%20E%C4%9Fitim%20%C3%966%C4%9Fretim%20Y%C4%B11%C4%B1%20Kuran%20Kurslar%C4%B1%20Uygulama%20Esaslar%C4%B1.pdf> (Erişim Tarihi: 28.07.2020)